

29.1.2014

Oikeusministeriö

toimitus: oikeusministerio@om.fi, mari.aalto@om.fi

Viite: Lausuntopyyntöne OM 16/41/2012

YKSITYISHENKILÖN VELKAJÄRJESTELYSTÄ ANNETUN LAIN TARKISTAMINEN

THL kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän mietinnöstä yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain tarkistamiseksi (oikeusministeriön julkaisusarja Mietintöjä ja lausuntoja 59/2013).

Tarve velkajärjestelylain päivittämiseen on ilmeinen. Laki tuli voimaan vuonna 1993 ja sen alkuperäisenä tavoitteena oli auttaa 1990-luvun alun talouslaman ja sitä seuranneen laajamittaisen työttömyyden vuoksi velkaantuneita henkilöitä selviytymään velkataakastaan. Vaikka lakia on päivitetty, se ei vastaa täysin tämän päivän tarpeita, jotka liittyvät mm. kulutusluotoista, pikaluotoista ja maksamattomista laskuista aiheutuneeseen ylivelkaantumiseen.

THL pitää oikeasuuntaisina työryhmän ehdottamia muutoksia etenkin kun ne parantavat nuorten pääsyä velkajärjestelyyn lieventämällä säännöstä velkajärjestelyn estymisestä väliaikaisesta syystä sekä ottamalla huomioon nuoren ikä arvioitaessa velkaantumisen moitittavuutta. Pikaluottojen takaisinmaksuvaikeudet koskevat erityisesti nuoria. Velkakierteellä ja siihen liittyvällä ylivelkaantumisella saattaa olla nuoren elämän kannalta kauaskantoisia seurauksia.

Velkajärjestelyyn pääsyn edellytyksenä nyt oleva kahden vuoden työttömyys näyttää olevan velalliselle usein liian pitkä odotusaika. Tutkimusten mukaan jo vuoden kestänyt työttömyys heikentää olennaisesti mahdollisuuksia työllistyä. Muistiossa ehdotettu odotusajan lyhentäminen parantaa ylivelkaantuneita henkilöiden mahdollisuuksia asioidensa kuntoon saattamiseen. Toisaalta odotusajat ovat käsityksemme mukaan riittävät estämään kevytmielisiä velkaantumista ja myös velkojien kannalta uskottavat.

Yksityisten elinkeinon- ja ammatinharjoittajien velkajärjestelyyn pääsyn helpottaminen on tärkeä osa uudistusta. Yksi nykyisen velkajärjestelylain pulmakohta on ollut pien- ja mikroyrittäjien sekä itsensä työllistäjien jääminen hyvin monissa tapauksissa velkajärjestelyn ulkopuolelle. Elinkeinoharjoittajien velkajärjestelyyn liittyy monia käytännössä vaikeasti toteutettavia seikkoja, joiden muuntaminen säädösmuotoon ei ole yksinkertaista.

29.1.2014

Työryhmä on kiinnittänyt aiheellisesti huomiota pikavippejä tarjoavien yritysten toimintaan. Muistiossa ehdotetut toimenpiteet korostavat myös luotonantajan vastuuta nykyisessä luottoyhteiskunnassa siitä, ettei luotonanto johtaisi ylivelkaantumiseen. Pikavipit voidaan rinnastaa riskisijoittamiseen, jossa luotonantajan vastuu tulee olla selvästi tavanomaista suurempi myös perintäkulojen kattamisessa. Velkajärjestelylaki on näin ollen tärkeä väline myös yksityishenkilöiden luottomarkkinoiden sääntelyssä.

Velallisen kaikki velkajärjestelyn elinkustannusnormin ylittävät tulot käytetään velkojen suoritukseksi. Vuonna 2014 normi oli yksinasuvalla ja yksinhuoltajalla 535 euroa kuukaudessa. Velkajärjestelyn elinkustannusnormi asetettiin alun perin neljänneksen korkeammaksi kuin toimeentulotuen perusosa, koska kyseessä on pitkäaikainen järjestely. Velkajärjestelyn elinkustannusnormi on nykyisin noin 10 prosenttia korkeampi kuin toimeentulotuen perusosa. Toimeentulotuen perusosiin tehtiin vuonna 2012 tasokorotus, joka oli ensimmäinen 20 vuoteen. Tasokorotusta perusteltiin sillä, että kahdessa vuosikymmenessä perusosan mahdollistama elintaso on jäänyt liian kauaksi jälkeen keskimääräisestä elintasosta yhteiskunnassa. Velkajärjestelyn elinkustannusnormiin tulisi myös harkita tasokorotusta jo sen vuoksi, että sen taso palautuisi neljänneksen korkeammaksi kuin viimesijainen toimeentulotuen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos pitää ehdotettuja muutoksia oikeansuuntaisina. Toivottavasti uusittava laki osaltaan alentaa kynnystä vapaaehtoisten sovintoratkaisujen lisäämiseksi. Lisäksi THL pitää tärkeänä, että velkajärjestelyn rinnalla kehitetään myös muita taloudellisen syrjäytymisen ja ylivelkaantumisen ehkäisemisen keinoja, kuten etenkin nuorille ennaltaehkäisevää opastusta talouden hoidossa sekä kuntien järjestämää sosiaalista luototusta. Molemmat ovat toistaiseksi olleet alikäytettyjä mahdollisuuksia.

Pääjohtaja

Juhani Eskola

Tutkimusprofessori

Pasi Moisio